

- keresés a szótárban, az ismeretlen szavak azonosítása;
- szótárfejlesztés (módosítás, bővítés);
- fordítás;
- utómunkálatok (a célnyelvű szöveg megszerkesztése).

A cikk függelékként közli az alábbi eszközök főbb paramétereit:

- SYSTRAN PROfessional,
- Transcend Natural Language Translator,
- Globalink Web Translator,
- LOGOS,
- Langenscheidts T1.

/BERNHARD, U.–MISTRİK, I.: Rechnergestützte Übersetzung. Einführung und Technik. = nfd Information – Wissenschaft und Praxis, 49. köt. 1. sz. 1998. p. 5–10./

(Papp István)

„Tövíses út”, avagy a nemzetközi könyvtári statisztika készítésének nehézségei

Korábban a hagyományoknak és a feltételeknek volt meghatározó szerepük abban, hogy egyes országok illetékesei milyen adatok segítségével próbálták megragadni konkrét könyvtárak és könyvtár csoportok, illetve az egész könyvtárügy adott időpontokban érvényes helyzetét, valamint adott időintervallumokra jellemző működését.

Amikor az UNESCO első ízben 1970 folyamán tett kísérletet a nemzetközi könyvtári statisztikai mutatók szabványosítására, tisztában volt azzal, hogy egyetlen lépéssel nem tudja megoldani a szerteágazó problémát. Nem is oldotta meg, bár eleinte volt bizonyos elszánás a szervezet tagországaiban a szabványosítás kívánalmainak teljesítésére, ami azonban csakhamar ellankadt. Míg 1972-ben a szétküldött űrlapokat a tagországok 62%-ában töltötték ki, addig 1975-ben már csak 56, 1978-ban pedig 40%-ában. A regresszió okaként az adatkérések bonyolultságát hozták fel. E tény korántsem csak a jelentések számát alterálta negatívan, hanem a minőségét is.

Több átmeneti és részleges korrekciót követően 1981-ben új űrlapok készültek, mégpedig három változatban (I. nemzeti és más jelentős általános könyvtárak, illetve nyilvános könyvtárak; II. felsőoktatási és iskolai könyvtárak; III. szakkönyvtárak). Felhasználásukkal háromévenként kellett adatokat szolgáltatni. Az iménti újraszabályozás sem váltotta be a hozzá fűzött reményeket. Az iskolai könyvtárakkal az volt a baj, hogy többségük nem tudott mit kezdeni az adatkérések zömével. A szakkönyvtáraknál pedig a dokumentációs és a könyvtári munka „összegabalyodottsága” miatt hiúsult meg az eredményes adatbegyűjtés. Mindezek folyamánként a feldolgozásban halasztások és „közölhetetlenségi szituációk” következtek be.

Az 1995. és 1996. évi adatgyűjtés nyomán kialakult helyzetről 1997-ben egy luxemburgi értekezleten számolt be az UNESCO statisztikai hivatala. Az alábbiakat közölte:

Noha adatokat 220 ország szolgáltatott, ezek túlnyomó része megbízhatatlan, pontatlan, tehát használhatatlan volt az összegezés szempontjából. A nemzeti könyvtárakra vonatkozó adatok 37, az általános könyvtárakról szolgáltatottak 13, a nyilvános könyvtáriaknak csak 31%-át lehetett figyelembe venni. A felsőoktatási könyvtárak esetében a felhasználhatósági arány 19, az iskolaiak esetében pedig 14%. A szakkönyvtári adatszolgáltatást a hivatal később dolgozza fel.

A „szolgáltatási megbízhatóság” pálmáját minden jelentőcsoportban Európa vitte el, de földrészi szinten sem mondható a helyzet megnyugtatónak. Most azonban remény van az európai adatszolgáltatás színvonalának felfuttatására. Ezt az a vizsgálat alapozza meg, amelyet az Európa Bizottság támogatásával az *Institute of Public Finance* (Nagy-Britannia) fog elvégezni. A vizsgálat megállapításait minden bizonnyal hasznosítani fogják az adatgyűjtés eszközszerkezetének módosításában. Az elv: csak valóban megválaszolható adatok iránti kérések szerepeljenek a majdani űrlapokon. Így aztán – legalábbis Európában – véget ér a nemzetközi könyvtárstatisztikai adatgyűjtés eddigi „tövíses útja”.

/LUXOVÁ, J.: Trnitá cesta k ziskávání dat pro mezinárodní knihovnickou statistiku. = Čtenář, 50. köt. 5. sz. 1998. p. 135–137./

(Futala Tibor)